

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Lenky Matyášové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy a JUDr. Viktora Kučery v právní věci žalobců: **a) S. A., b) L. T., c) nezl. A. A.**, všichni zastoupeni advokátkou Mgr. Karin Poncza Hadwigerovou, se sídlem Havířov, Příčná 327/1, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 12. 2022, č. j. 19 Az 23/2021-155, ve znění opravného usnesení ze dne 10. 1. 2023, č. j. 19 Az 23/2021-166,

t a k t o :

- I. Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 12. 2022, č. j. 19 Az 23/2021-155, ve znění opravného usnesení ze dne 10. 1. 2023, č. j. 19 Az 23/2021-166, **se ruší** a věc **se** mu **v r a c í** k dalšímu řízení.
- II. Ustanovené advokátce Mgr. Karin Poncza Hadwigerové, se sídlem AK Havířov, Příčná 327/1, Nejvyšší správní soud **p ř i z n a l** odměnu a náhradu hotových výdajů v řízení o kasační stížnosti ve výši 15 480 Kč. Tato částka jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

[1] Žalobci (dále „stěžovatelé“) se kasační stížností domáhají zrušení shora označeného rozsudku krajského soudu, kterým byly zamítnuty jejich žaloby ve věci mezinárodní ochrany; stěžovatelům rozhodnutími žalovaného ze dne 21. 4. 2021, č. j. OAM-159/ZA-ZA12-P10-2020 a č. j. OAM-158/ZA-ZA12-P10-2020, nebyla udělena mezinárodní ochrana podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů.

[2] Řízení o udělení mezinárodní ochrany bylo zahájeno žádostmi stěžovatelů ze dne 19. 2. 2020, přičemž stěžovatelka b) požádala o mezinárodní ochranu pro sebe a nezletilé dítě – stěžovatele c). Stěžovatel a) v žádosti o udělení mezinárodní ochrany a dále v rámci údajů k podané žádosti a v pohovoru kromě jiného uvedl, že do České republiky přicestoval

letecky z B. přes Istanbul na české turistické vízum. Nemá žádné politické přesvědčení, není členem žádné politické strany ani politické skupiny. Z vlasti vycestoval bez problémů. Od 7. třídy základní školy je evangelického vyznání. K víře jej přivedla matka. Od dětství pociťoval nepříjemné společenské mínění od okolí, většina ale směřovala proti matce. Kyrgyzstán je většinově islámský stát. V pátek obcházejí muslimové ze sousedství byty a zvou sousedy na páteční modlitbu. Když odmítne, zjišťují důvod. V létě roku 2017 po návratu ze mše, k němu přistoupilo několik lidí v muslimském oděvu s plnovousy a udeřili jej kovovým předmětem do nohy a rozbili mu zub. Než odešli, řekli mu, ať se vzpomene. Jeho víra není v Kyrgyzstánu zakázána, je oficiálně povolena, přesto se tyto incidenty dějí. Zavolal sanitku a nechal se ošetřit, lékaři kontaktovali policii, aby věc prošetřila. Na útočníky, které neznal, podal trestní oznámení, policistům sdělil, že útočníci měli islámské oblečení. Takto byl napaden poprvé v životě. Domů za ním přijel vyšetřovatel z policie s dalšími lidmi v civilu. Řekli mu, že jeho trestní oznámení za nic nestojí, a pokud si váží rodiny, má je vzít zpět, on tak následně učinil; má k dispozici doklad o zranění a také rozhodnutí o zastavení trestního stíhání. Na otázku, proč je na oznámení o zastavení řízení uveden v datu rok 2018, když se incident odehrál v létě 2017, sdělil, že dříve, než po roce řízení nešlo věc uzavřít. Jednalo se o úřední postup, proto je na rozhodnutí uvedeno datum 13. 6. 2018. Incident se stal i jeho manželce. S rodinou se pak přestěhovali do B. a na nějakou dobu se vše uklidnilo. Jednoho dne však opět začaly telefonické výhrůžky, klepání na dveře. K druhému napadení došlo v lednu 2018. Tehdy s církevním bratrem V. jeli do obce V., aby tam přednášeli slovo boží a předávali literaturu. Když chtěli odjet z vesnice, přistoupilo k nim několik lidí a vyčítali jim, co tam dělají. Došlo ke rvačce, výčitkám, udeřili jej několikrát do prsou. Podal trestní oznámení. Policisté mu řekli, že jim chybějí důkazy o incidentu. Vyhledal i lékařské ošetření, měl hodně podlitin. Trestní řízení bylo dne 3. 2. 2019 zastaveno z důvodu nedostatku důkazů. V předmětných trestních řízeních nevyužil právní zastoupení, nekomunikoval s nikým jiným, než s policií, k soudu nedošlo. Během roku 2019 fyzicky napaden nebyl, ale měl telefonické výhrůžky a také se na něj ptali sousedů. V B. chodil pravidelně do kostela. Osoby, které mu vyhrožovaly, nezná, jistě půjde o nějaké islámské fanatiky. Vyjma popsanych událostí, neměl s bezpečnostními orgány Kyrgyzstánu žádné problémy. Neví, jaká by byla jeho situace v případě návratu do vlasti. K tomu poznamenal, že třikrát si jej tam našli a vyhrožovali mu. Je rád, že se mu nic nestalo.

[3] Stěžovatelka b) v žádosti o udělení mezinárodní ochrany a při pohovoru uvedla, že je křesťanského vyznání, nemá žádné politické přesvědčení. V souvislosti s křesťanskou vírou začali mít problémy a cítili se být ohroženi na životě. Celá rodina vycestovala z vlasti bez problémů. Její rodiče jsou muslimové. I ona v mládí byla muslimka. Ke křesťanské víře ji přivedl manžel. K problémům s vyznáním sdělila, že jednou k nim přišli domů nějakí muži a zvali manžela na islámskou modlitbu. Také došlo k tomu, že jednoho dne v noci přišel manžel domů, byl zbit a měl sádku na noze; řekl, že ho napadli islamisté. Okolí vědělo, že nejsou muslimové. Po jednom incidentu, kdy byla se synem nakupovat a kvůli placení odešla od kočárku, si všimla, že jí dva muži kočárek se synem odvázejí. Jeden z mužů, který kočárek odvážel, měl uniformu. Začala křičet, chytila syna a utekla domů. Ti muži jí řekli, ať se zřeknou víry. K tomuto incidentu došlo asi dva měsíce po napadení manžela v létě roku 2017. V roce 2018 chtěli ji a syna přejet autem před jejich domem. Následně zavolala policii, ta ovšem nepřijela. Domnívá se, že policista, který měl službu, oznámení zřejmě nezadal do systému. Myslí si, že to bylo kvůli jejich víře. K tomu doplnila, že kdo konvertuje, a není

pokračování

muslim, má problémy. Na otázku, zda by mohla své potíže řešit v rámci Kyrgyzstánu, odpověděla, že se obraceli na policii, ale ta jim nepomohla.

[4] **V žalobě** ze dne 13. 5. 2021 stěžovatel a) namítal, že v jeho případě existuje odůvodněný strach z pronásledování z důvodu náboženství, jelikož byl v zemi původu kvůli této skutečnosti pronásledován ze strany soukromých osob, které jej fyzicky napadly a působily velký psychický nátlak. Poukázal na to, že ve zprávách, které žalovaný využil jako podklad pro rozhodnutí, přičemž některé z nich jsou neaktuální, např. Výroční zpráva MZV USA o svobodě vyznání v Kyrgyzské republice za rok 2019, se hovoří o všeobecně nekalých praktikách a nedůvěryhodnosti kyrgyzské policie. Uvedl, že nelze souhlasit se závěrem žalovaného, že nesdělil žádnou skutečnost, která by svědčila o tom, že by byl v Kyrgyzstánu vystaven jakémukoliv jednání, které by svědčilo o jeho pronásledování nebo že by byl vystaven skutečně hrozícímu nebezpečí vážné újmy; připustil, že některá jeho tvrzení nebylo možné v rámci řízení nijak doložit ani vyvrátit; takovém případě však měl žalovaný pro tato tvrzení aplikovat důkazní standard přiměřené pravděpodobnosti a zásadu v pochybnostech ve prospěch žadatele o mezinárodní ochranu. Namítal rovněž, že splňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu. V případě nuceného vycestování do Kyrgyzstánu by byl nucen čelit riziku napadení, psychickému nátlaku, velkým obavám o rodinu, a to pouze kvůli svému náboženskému přesvědčení. Žalovanému vytkl, že se v napadeném rozhodnutí téměř žádným způsobem nezabýval konkrétní situací křesťanů v Kyrgyzstánu, pouze poukázal na to, že mu ze strany státních orgánů nehrozilo žádné nebezpečí, což on v průběhu své výpovědi ani neuváděl, neboť opakovaně tvrdil, že mu hrozí nebezpečí ze strany soukromých osob. Co se týká motivu podání žádosti o azyl, nesouhlasí s žalovaným, že jeho žádost je pouze účelová; odkázal na judikaturu Nejvyššího správního soudu, z níž plyne, že motiv podání žádosti nerozhoduje. Je-li jemu a stěžovateli b) kladeno k tíži, že opustili zemi původu na základě uděleného víza, bez problémů se státními orgány, jedná se pouze o spekulace žalovaného. Skutečnost, že se jim podařilo vycestovat, nelze jim klást k tíži a bez dalšího tvrdit, že jejich legální vycestování je dalším důkazem o účelovosti žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

[5] Stěžovatelka b) rovněž namítala, že byla v minulosti vystavena pronásledování a její obava z pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu je důvodná. V celém řízení nebylo nikterak přihlédnuto k její osobě jako k jednotlivci, k možnostem způsobení psychické újmy s ohledem na to, že se bojí v zemi původu chodit po ulici bez doprovodu manžela. Žalovanému vytkla, že nepřihlédl ani k její zranitelnosti, jelikož o mezinárodní ochranu žádá i v zájmu bezpečnosti svého nezletilého syna. Žalovaný nijak nezkoumal možnost jejího pronásledování z důvodu příslušnosti ke křesťanské skupině společnosti. Žalovanému rovněž vytkla, že se ve svém rozhodnutí žádným způsobem nezabýval dopady dané situace na nezletilého stěžovatele c), jeho psychický stav a celkový vývoj. Poukázala rovněž na to, že s ohledem na již prožité pronásledování, je zcela zjevné, že v jejím případě zde nepochybně existují důvodné obavy ve smyslu § 14a zákona o azylu. Závěr žalovaného o tom, že jí nehrozí v případě návratu nebezpečí vážné újmy, neobstojí proti zprávám o zemi původu, které dokládala během správního řízení a které žalovaný s ohledem na hospodárnost řízení nevyužil. Je pravdou, že se tyto zprávy netýkaly přímo jí, avšak jednalo se o osoby se stejným náboženským přesvědčením.

[6] **Krajský soud** projednal při ústním jednání žaloby společně a zamítl je. Zkonstatoval obsah správního spisu, v němž byly obsaženy informace o zemi původu ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Kyrgyzstánu; konkr. Informace OAMP Kyrgyzstán, Bezpečnostní a politická situace v zemi, ze dne 27. 5. 2020, Výroční zprávy MZV USA o dodržování lidských práv, Kyrgyzská republika, ze dne 11. 3. 2020, Výroční zprávy MZV USA o svobodě vyznání v Kyrgyzské republice za rok 2019, ze dne 10. 6. 2020, Informace MZV ČR č. j. 132843-7/LPTP k návratům kyrgyzských občanů do vlasti, ze dne 9. 12. 2020, zpráv ČTK – Aktuální vývoj situace v Kyrgyzstánu, parlamentní a prezidentské volby 2020-2021. Dále se ve spise nacházejí podklady předložené stěžovatelem a) (potvrzení ze dne 13. 6. 2018 vydané o skutečnosti, že podal písemné oznámení ve věci způsobení tělesného zranění, přičemž oznámení bylo registrováno do Knihy evidencí oznámení o sdělení o trestných činech Ředitelství vnitra Leninského obvodu města B. pod registračním číslem dne 7. 6. 2017 a dne 8. 6. 2017 bylo rozhodnuto o zamítnutí zahájení trestního řízení, potvrzení vydané stejnou institucí o písemném oznámení ve věci způsobení tělesného zranění, které bylo zaregistrováno dne 4. 1. 2018 a dne 12. 1. 2018 bylo rozhodnuto o zamítnutí zahájení trestního řízení.

[7] Na návrh žalovaného krajský soud dokazování doplnil listinami, a to Informací OAMP ze 17. 5. 2022, Kyrgyzstán, Bezpečnostní a politická situace v zemi, stav květen 2022, Informací MZV ČR ze dne 21. 2. 2022 – Situace neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti, návrat do vlasti po dlouhodobém pobytu v zahraničí, Výroční zprávou MZV USA za rok 2020, z 12. 5. 2021 o svobodě vyznání a Zprávou Spolkového úřadu pro migraci a uprchlíky o zemi – Kyrgyzstán z června 2021. Krajský soud podrobný obsah jednotlivých zpráv rekapituloval.

[8] Pro nadbytečnost krajský soud neprovedl důkaz internetovým článkem z wikipedie s názvem Křesťanství v Kyrgyzstánu, a to s ohledem na důkazy obsažené ve správním spise a důkazy provedené soudem z respektovaných zdrojů, které soud vzal za dostatečné. Soud rovněž neprovedl důkazy trestním oznámením, které se má týkat osoby stěžovatele a) a předvoláním stěžovatelky b) na policii. Tyto důkazy stěžovatelé navrhli k prokázání jejich tvrzení, že vůči stěžovateli a) je v zemi původu vedeno trestní řízení, přičemž trestní oznámení ze dne 20. 5. 2021 se týká trestného činu, který stěžovatel nespáchal, jelikož se v dané době ani nenacházel na území Kyrgyzstánu. Uvedené tvrzení stěžovatelé uplatnili v podání doručeném soudu dne 9. 5. 2022 a současně předložili listiny.

[9] Krajský soud se navrženými listinami nezabýval, odkázal na § 75 odst. 1 s. ř. s., přičemž poukázal na to, že soud je povinen prolomit pravidlo zde stanovené pouze ve výjimečných případech, a to tehdy, pokud 1) stěžovatel v řízení před soudem uvede skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu, 2) tyto skutečnosti nebyly bez vlastního zavinění stěžovatele předmětem zkoumání správního orgánu, 3) zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být relevantní pro možné udělení doplňkové ochrany, 4) soud neshledá dostatečné záruky, že tyto nové skutečnosti budou dostatečně posouzeny v novém správním řízení (viz rozsudek č. j. 8 Azs 27/2012-65). V posuzované věci krajský soud neshledal důvod k prolomení zásady vázanosti skutkovým a právním stavem v době rozhodování správního orgánu; konstatoval, že v případě stěžovatelů existuje možnost poskytnutí ochrany v jiném řízení např. prostřednictvím opakované žádosti o udělení mezinárodní ochrany.

pokračování

[10] Krajský soud dospěl k závěru, že žalovaný zjistil skutkový stav v potřebném rozsahu, obstaral si dostatek informací potřebných k vydání rozhodnutí. Shromážděné informace ohledně politické a bezpečnostní situace soud považuje za zcela dostatečné a přiměřeně aktuální k datu vydání napadených rozhodnutí. Krajský soud se ztotožnil s žalovaným jak v závěru o nenaplnění podmínek pro udělení azylu, tak pro (ne)udělení doplňkové ochrany.

[11] V **kasační stížnosti** stěžovatelé uplatňují důvody dle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s. Stěžovatelé jsou přesvědčeni, že skutkový stav, ze kterého žalovaný a krajský soud vycházeli, se neodůvodněně odchyluje od skutečností tvrzených stěžovateli, a to zejména tak, že zcela odhlíží od stěžovateli tvrzených specifických důvodů pro udělení mezinárodní ochrany a zároveň je absurdně konfrontuje s obecnými fakty, na kterých však žádosti stěžovatelů o udělení mezinárodní ochrany nebyly vůbec založeny.

[12] Dle stěžovatelů je kasační stížnost přijatelná, neboť krajský soud nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu; žalovaný vycházel z nedostatečně zjištěného skutkového stavu, na čemž setrval poté i krajský soud; jedná se tak o pochybení, které má zásadní dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelů a představuje důvod pro zrušení napadeného rozsudku krajského soudu.

[13] Stěžovatelé tvrdí, že v rámci pohovorů podrobně popsali, co je vedlo k opuštění jejich země původu a k podání žádosti o přiznání mezinárodní ochrany v ČR, a stejně tak popsali, co podání jejich žádosti o přiznání mezinárodní ochrany předcházelo. Žalovaný však v rámci vydání napadených rozhodnutí vycházel toliko ze zpráv obecné povahy nereflektující specifické a subjektivní problémy stěžovatelů. Situace ohledně náboženského vyznání v zemi původu stěžovatelů není tak přívětivá, jak žalovaný uvádí; převládající formou náboženského vyznání v Kyrgyzské republice je sunnitský islám; perzekuce v Kyrgyzské republice není tak silná jako v okolních zemích, i přesto je složité být v této republice křesťanem; dějí se zde i útoky na církevní budovy. Muslimské rodiny vyvíjejí tlak na konvertity, mnozí jsou izolováni a bití. Islámští vůdci káží proti novým křesťanům a vykazují je z místních komunit. Právě víra stěžovatele, který je příslušníkem evangelické církve, vedla k problémům stěžovatelů v zemi jejich původu; v roce 2017 byl několikrát fyzicky napaden (taktéž i stěžovatelova manželka a stěžovatelův nezl. syn A.) a byl na něj vyvíjen velký psychický nátlak; dalšímu napadení musel stěžovatel čelit v lednu 2018. Přesto, že tyto případy hlásil na policii, nedostalo se mu v žádném případě jakékoliv ochrany. Je známo, že situace v zemi původu stěžovatelů je výrazně ovlivňována vysokou mírou korupce. Stěžovatelé tvrdí, že za situace, že by před žalovaným tvrzené obavy neměli, pak by zcela jistě ve své zemi původu setrvali i nadále. Stěžovatelé dodávají, že žádná ze zpráv o zemi původu, které žalovaný předložil k důkazu, se konkrétně nezabývá porušením práv křesťanů, zejména pak evangeliků v Kyrgyzstáně a jejich možností obrátit se na policejní orgán, poskytnutí vnitrostátní ochrany.

[14] Stěžovatelé v kasační stížnosti předně namítají pochybení krajského soudu v neprovedení navrhovaných důkazů, v čemž spatřují porušení § 77 s. ř. s. Stěžovatelé po celou dobu tvrdí, že mají velký odůvodněný strach z budoucího pronásledování; to hodlali podpořit navrženými důkazy při jednání. Krajský soud však nepřihlédl k listinným důkazům, které stěžovatelé předložili, a to: 1) sdělení Ministerstva vnitra Republiky

Kyrgyzstán, Správy vnitra obvodu Oktjabrskij Města B., ze dne 20. 5. 2021, které tvrdí, že stěžovatel se měl dne 13. 5. 2021 dopustit protiprávního jednání, kterým způsobil zranění dvěma osobám, v jehož důsledku byly tyto osoby hospitalizovány v tamní nemocnici a tamní policie zjišťuje aktuální pobyt jmenovaného stěžovatele; 2) předvolání Správy vnitra obvodu Oktjabrskij města B. adresované stěžovatelce L. T. s tím, že tato se měla dne 22. 5. 2021 dostavit na označenou adresu za účelem provedení vyšetřovacích úkonů. Stěžovatelé se přitom od měsíce února roku 2020 nacházejí na území České republiky.

[15] Stěžovatelé poukazují na to, že shora označené listiny stvrzují skutečnosti, které stěžovatelé po celou dobu řízení vedeného před žalovaným uváděli, a dále stvrzují fakt, že stav v zemi původu stěžovatelů, kdy jim hrozí reálné nebezpečí věznění a nelidského zacházení, trvá i nadále, když v době, kdy se již všichni stěžovatelé fakticky nacházeli na území České republiky, byl někdo z tamních občanů schopen učinit trestní oznámení, že byl stěžovatelem S. A. fyzicky napaden. V tomto směru krajský soud nevzal v rámci napadeného rozhodnutí v potaz tvrzení stěžovatele o tom, že tomuto byly na jeho předchozí mobilní telefon doručovány výhružné zprávy (v době, kdy již byl na území ČR). Nelze tedy souhlasit se závěrem žalovaného ani krajského soudu, že stěžovatelé nesdělili žádnou skutečnost, která by svědčila o tom, že by byli v zemi původu vystaveni jakémukoliv jednání, které by svědčilo o pronásledování nebo nátlaku na stěžovatele. Stěžovatelé žili v neustálém strachu a především v prostředí, kde byli výrazně diskriminováni. U stěžovatelů pak nepřichází v úvahu ani vnitřní přesídlení v rámci jejich země původu, když toto již jednou nastalo, nicméně nátlak, zastrašování a fyzické útoky, neustaly, stěžovatelé byli problémovými lidmi opětovně dohledáni.

[16] Stěžovatelé mají za to, že se krajský soud kvalitativně nevypořádal s námitkami obsaženými v žalobě a toliko formalisticky odkazoval na závěry učiněné žalovaným, aproboval nesprávné a nezákonné rozhodnutí žalovaného, aniž by sám skutečně přezkoumal rozporovanou zákonnost postupů a řádné zjištění skutkového stavu, čímž zatížil i svůj rozsudek nezákonností a nepřezkoumatelností spočívající v nedostatku důvodů.

[17] Žalovaný ve **vyjádření** ke kasační stížnosti popřel důvodnost kasační stížnosti, konstatuje, že jak jeho rozhodnutí, tak napadený rozsudek, byly vydány v souladu s právními předpisy; navrhuje kasační stížnost zamítnout, resp. odmítnout pro nepřijatelnost.

[18] **Nejvyšší správní soud** po konstatování včasnosti kasační stížnosti, jakož i splnění ostatních podmínek řízení, shledal kasační stížnost ve smyslu § 104a s. ř. s. přijatelnou, neboť dospěl k závěru, že napadené rozhodnutí krajského soudu bylo vydáno na základě zásadního pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatelů (viz usnesení NSS ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006-39, č. 933/2006 Sb. NSS).

[19] Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek krajského soudu v rozsahu a z důvodů dle § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., přičemž dospěl k závěru, že napadený rozsudek krajského soudu nemůže obstát.

[20] V dané věci nastala situace, kdy stěžovatelé v řízení před soudem uvádějí skutečnosti, které nastaly až po právní moci rozhodnutí správního orgánu ve věci mezinárodní ochrany,

pokračování

a zároveň se o těchto skutečnostech lze domnívat, že by mohly být pro posouzení důvodů pro udělení některé z forem mezinárodní ochrany relevantní, neboť stěžovatelé tvrdí a dokládají, že jsou v zemi původu pronásledováni, resp. nadále pokračuje pronásledování stěžovatele a), který se obává o zdraví a život nejen sebe ale celé své rodiny.

[21] Čl. 46 odst. 3 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany (procedurální směrnice), kterou jsou soudy povinny aplikovat, stanoví: „Členské státy pro dosažení souladu s odstavcem 1 zajistí, aby účinný opravný prostředek obsahoval *úplné a ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, včetně případného posouzení potřeby mezinárodní ochrany podle směrnice 2011/95/EU, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně.“

[22] Krajskému soudu lze obecně přisvědčit v tom, že soudy vycházejí při přezkumu správního rozhodnutí ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání správního rozhodnutí (§ 75 odst. 1 s. ř. s.). Z tohoto pravidla nicméně existují výjimky, a to zejména tehdy, kdy je prolomeno jinou právní normou, jež požívá aplikační přednosti (srov. rozsudek NSS ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011-131; jakož i nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 605/03, či ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. I. ÚS 712/05, či rozsudek NSS ze dne 28. 3. 2007, č. j. 1 As 32/2006-99). Jedná se tak o výjimky vyžadované ústavním pořádkem, mezinárodním právem či právem EU, a to i v situaci pozdějších změn skutkového stavu.

[23] Nejvyšší správní soud podotýká, že k prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. však soudy přistupují s obezřetností. Tato možnost plyne předně z mezinárodních závazků ČR, typicky v případech hrozícího porušení zásady *non refoulement* či ve výjimečných případech také čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (např. rozsudky NSS ze dne 24. 8. 2010, č. j. 5 Azs 15/2010-76, a ze dne 22. 4. 2011, č. j. 5 Azs 3/2011-131, či ze dne 24. 10. 2021, č. j. 10 Azs 414/2020-41; srov. také nálezy Ústavního soudu ze dne 2. 6. 2005, sp. zn. I. ÚS 605/03, či ze dne 28. 6. 2007, sp. zn. I. ÚS 712/05). Podmínkou v tomto případě je, že nepřichází v úvahu žádné další řízení, ve kterém by mohla být ochrana poskytnuta (srov. rozsudek NSS ze dne 4. 2. 2013, č. j. 8 Azs 27/2012-65; usnesení NSS ze dne 29. 5. 2014, č. j. 6 Azs 22/2014-59, či rozsudek NSS ze dne 29. 9. 2022, č. j. 1 Azs 84/2022-61). Danou otázku je třeba posuzovat vždy individuálně, tedy s ohledem na konkrétní situaci žadatele o mezinárodní ochranu.

[24] Odlišným případem je však prolomení § 75 s. ř. s. za pomoci přímé aplikace čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice (s účinností od 1. 7. 2023, byť velmi nedokonale, promítnutého do § 32 odst. 9 zákona o azylu: „*Při posuzování žaloby ve věci mezinárodní ochrany soud zohlední i nové důležité skutečnosti, které nastaly po vydání rozhodnutí ministerstva, jedná-li se o takové skutečnosti, které se vztahují k možnému pronásledování nebo k hrozbě vážné újmy; v tomto rozsahu není soud vázán žalobními body. Mají-li skutečnosti podle věty první vliv na rozhodnutí správního orgánu ve věci samé, soud napadené rozhodnutí zruší a věc vrátí k dalšímu řízení žalovanému.*“). Podle čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice musí členské státy zajistit, aby účinný opravný prostředek ve věcech mezinárodní ochrany obsahoval *úplné a ex nunc* posouzení jak skutkové, tak právní stránky, a to alespoň v řízeních o opravném prostředku u soudu prvního stupně. Tento požadavek práva EU je

tedy přímo použitelný v řízeních před krajskými soudy, které ve věcech mezinárodní ochrany rozhodují jako soudy v prvním stupni. Krajské soudy tak mají ve věcech mezinárodní ochrany samy přihlížet k novým skutečnostem nastalým až po právní moci správního rozhodnutí. Musí se však jednat o takové skutečnosti, které žadatel o mezinárodní ochranu nemohl bez vlastního zavinění uvést již v řízení před správním orgánem (srov. rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015-32, či nálezný Ústavního soudu ze dne 12. 4. 2016, sp. zn. I. ÚS 425/16; případně rozsudky NSS ze dne 19. 10. 2021, č. j. 1 Azs 292/2021-51, či ze dne 10. 3. 2022, č. j. 10 Azs 537/2021-31). Takové skutečnosti v projednávané věci nastaly. V rozsudku ze dne 11. 3. 2022, č. j. 6 Azs 306/2021-49 (body 26-27) Nejvyšší správní soud konstatoval: „*V případě přímé aplikace citovaného ustanovení (čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice – pozn. NSS) je „povinností krajského soudu[...] přezkoumat skutkovou i právní stránku případu ve věci mezinárodní ochrany ke dni svého rozhodnutí“, avšak i žadatel o mezinárodní ochranu má nadále povinnost uvést všechny relevantní skutečnosti primárně již před správním orgánem (viz podrobněji rozsudek NSS ze dne 26. 11. 2015, č. j. 10 Azs 194/2015-32, bod 25 a násl.). Ustanovení čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice ovšem nedopadá na řízení o kasační stížnosti (usnesení NSS ze dne 15. 11. 2018, č. j. 5 Azs 118/2017-144, bod 33, a ze dne 17. 9. 2020, č. j. 6 Azs 203/2020-28, bod 9; obdobně rozsudek Soudního dvora ze dne 26. 9. 2018, X a Y, C-180/17, body 30–33, podle něhož se čl. 46 procedurální směrnice vztahuje pouze na jediný soudní prostředek ochrany). K prolomení retrospektivního principu v řízení před krajským soudem a Nejvyšším správním soudem nicméně může dojít, je-li v souladu s čl. 10 Ústavy přímo aplikován čl. 2 a 3 Úmluvy.“*

[25] Nejvyšší správní soud konstatuje, že pravidlo vázanosti skutkovým a právním stavem v době rozhodování správního orgánu dle § 75 odst. 1 s. ř. s. bylo v posuzované věci prolomeno s ohledem na přímý účinek čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice, k čemuž krajský soud nijak nepřihlédl a v důsledku toho je jeho rozsudek zatížen vadou řízení. Krajský soud měl provést k důkazu navrhované listiny, tj. prověřit skutečnosti, které stěžovatel zjevně nemohl uplatnit dříve, neboť nastaly až po vydání správního rozhodnutí. Žalobní námitky stěžovatele, resp. jeho tvrzení týkající se pronásledování a obav z návratu do země původu, jakož i další skutečnosti, které nastaly po vydání správního rozhodnutí a jsou pro posouzení věci relevantní (vč. narození dítěte), pak měl krajský soud hodnotit v kontextu s vyhodnocením provedených důkazů ke dni svého rozhodování, nikoli odkázat stěžovatele na možnost podání nové žádosti.

[26] Nejvyšší správní soud pro úplnost podotýká, že k danému pochybení je kasační soud povinen přihlídnout i v případech, kdy stěžovatel namítá jiné důvody pro prolomení § 75 odst. 1 s. ř. s. a výslovně se nedovolává přímého účinku čl. 46 odst. 3 procedurální směrnice (srov. rozsudky NSS ze dne 12. 1. 2017, č. j. 2 Azs 331/2016-21, ze dne 7. 12. 2023, č. j. 10 Azs 239/23-34, či ze dne 2. 8. 2023, č. j. 6 Azs 166/2022-33).

[27] Nejvyšší správní soud shledal v důsledku výše uvedeného pochybení krajského soudu naplnění důvodu dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., pročež napadený rozsudek zrušil a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení. V něm je krajský soud vázán právním názorem vysloveným v tomto rozsudku. V novém rozsudku rozhodne současně krajský soud o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti.

pokračování

[28] V řízení o kasační stížnosti byli stěžovatelé zastoupeni krajským soudem ustanovenou advokátkou, v takovém případě hradí náklady zastoupení stát. Nejvyšší správní soud přiznal advokátce v souladu s § 12 odst. 4 vyhl. č. 177/1996 Sb., advokátní tarif, odměnu a náhradu hotových výdajů za dva úkony právní služby, a to poradu s klienty (doložen záznam ze dne 16. 1. 2023) a sepis kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. c) a d) advokátního tarifu]. Jde-li o společné úkony při zastupování nebo obhajobě dvou nebo více osob, náleží advokátovi za každou takto zastupovanou nebo obhajovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 % (§ 10 odst. 4 advokátního tarifu); za jeden úkon právní služby náleží tedy mimosmluvní odměna ve výši 2480 Kč [§ 9 odst. 4 písm. d) ve spojení s § 7 bodem 5, advokátního tarifu], celkem tedy 3 x 2480, tj. 7440 Kč; za dva úkony tedy 14 880 Kč; tato částka se zvyšuje o 2 x 300 Kč paušální náhrady hotových výdajů podle § 13 odst. 4 advokátního tarifu. Za 2 úkony právní služby proto náleží stěžovatelkám v řízení před městským soudem celkem 15 480 Kč. Tato částka bude vyplacena na účet advokátky, který uvedla ve vyčíslení nákladů, z účtu Nejvyššího správního soudu do 30ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. ledna 2024

JUDr. Lenka Matyášová
předsedkyně senátu